

Referat af møde i Gudenåkomitéen 23. april 2010

Mødet blev holdt i Medborgerhuset, Rådhuset, 8600 Silkeborg.
Deltagere: se bilag.

1. Velkomst ved Silkeborg Kommune og præsentation af deltagerne

Formand for Gudenåkomitéen (GK), Hans Okholm bød velkommen, og deltagerne præsenterede sig.

2. Godkendelse af dagsorden og valg af referent

Dagsorden godkendt. Poul Hald Møller, Silkeborg Kommune blev valgt til referent.

3. Godkendelse af referat fra sidste møde den 23. februar 2010

Godkendt.

4. Status for sekretariatsfunktionen for Gudenåkomitéen v/Silkeborg Kommune

På sidste møde i Gudenåkomitéen blev indhold og budget for et lønnet sekretariat aftalt. Søren Peter Sørensen orienterede om, at der den 22. april er afholdt ansættelsesamtaler med deltagelse af Favrskov Kommune og Silkeborg Kommune, og at Gudenåsekretæren nu er fundet. Stillingen er fast og tiltrædes den 1. juni med arbejdssted i Silkeborg Kommune. Ifølge planen flytter stillingen med til Favrskov ved overtagelse af formandskabet om 1½ år. Finansieringen er på plads, idet de 7 GK-kommuner alle har givet tilsagn efter den aftalte fordelingsnøgle.

5. Baggrund, økonomi og oplæg til prioritering af vådområder til kvælstoffjernelse i hovedvandomland Randers Fjord, v/Bent Sømod, COWI

Som optakt til COWI's oplæg redegjorde Poul Hald Møller for bemanning og det hidtidige arbejde i den teknikergruppe, som blev nedsat på sidste GK-møde. Teknikerkredsen har udpeget Randers Kommune som formand for teknikersamarbejdet og bedt COWI gennemføre en analyse af mulige vådområder i Randers Fjord-oplandet. COWI's analyse af mulige vådområder i Randers Fjord-oplandet er blevet drøftet med teknikergruppen. På den baggrund er udarbejdet en liste over mulige vådområder, hvor omkostningseffektivitet, barrierer og synergieffekter er beskrevet. Tabel, kvælstoføkonomi og kortskitser over de mulige vådområder er udsendt som bilag til dagsordenen.

Bent Sømod gennemgik de vådområder, som er blevet undersøgt. Bents præsentation, som blev omdelt på mødet, er ikke vedhæftet referatet på grund af størrelsen, men kan rekvireres fra en server, som de enkelte Gudenå-kommuner har adgang til. Statens udpegning og de økonomiske rammer blev gennemgået, og der blev redegjort for fremmere og barrierer i forhold til realisering af indsatsen for vådområderne. Målet for kvælstoffjernelse for Randers Fjord-oplandet er 91 t, og til dette har staten afsat et beløb på 78 mil. kr. De fleste af de mulige vådområdeprojekter i Randers Fjord-oplandet opfylder den statsligt udmeldte grænse for kvælstoffjernelses-effektivitet på 113 kg N/ha og den udmeldte grænse for omkostningseffektivitet på 866 kr./kg N.

Kvælstoffjernelsen i oplandet til Randers Fjord kan opfyldes ved gennemførelse af blot et enkelt af tre forskellige pumpelags-projekter i Randers Kommune, og indsatsen kan også opfyldes ved en kombination af flere projekter, som også involverer andre kommuner.

Nedenfor er kort gennemgået eksempler vedr. nogle af de anførte projekter. For en udførlig gennemgang af alle de mulige projekter henvises til COWI's notater på fælles-serveren, som kommunerne har adgang til.

Ophør af grødeskæring på Gudenå-strækningen mellem Silkeborg og Ans giver en relativt god effekt i forhold til omkostningseffektivitet. Nørreå Heltzen Pumpelag vil blive til et større moseområde uden meget frivand. Barrierer for realisering kan være fredning, Natura 2000 og områder beskyttet efter § 3 i naturbeskyttelsesloven. Nørreå Skjern Hovedgård Pumpelag som ovenfor. Nørre Å Helsted Øst: den østlige del giver god effekt. Barrierer kan være § 3-beskyttet natur. Termestrup Enge vil give god effekt på kvælstoffjernelse. Udmarksgrøften og Spørring kær vil give god effekt, men tekniske anlæg og en ejendom skal sikres. Vissing Enge ligger under statens grænse på 113 kg N/ha, men er meget omkostningseffektiv. Klibokær: der kan ikke ledes kvælstof nok ind i området, og området er derfor mindre interessant.

Der tegner sig et billede af to valgmuligheder:

- Et pumpelagsprojekt i Randers Kommune, der giver hele kvælstoffjernelsen
- En kombination af nogle af projekterne: Silkeborg-Ans strækningen af Gudenåen, de to Nørreå-projekter, Romalt Enges Pumpelag, Termestrup Enge, Udmarksgrøften, Vissing Enge (tvivlsom) og Pannerup mose.

6. VOS-prioritering af de vådområder, der skal arbejdes videre med som kandidater til vådområdeindsatsen i hovedvandopland Randers Fjord v/Randers Kommune

VOS har udpeget følgende mulige vådområdeprojekter, der skal arbejdes videre med som kandidater til komité-mødet den 25. maj og efterfølgende indsendelse til Miljøministeriet:

- Viborg Kommune ønsker Nørreå Heltzen Pumpelag og Nørreå Skjern Hovedgård undersøgt, idet der udtrykkes forståelse for, at projekterne kan bortfalde med begrundelse i statens udmelding om, at man prioriterer store projekter.
- Randers Kommune ønsker Assentoft Pumpelag, Tjærby-Vestrup Pumpelag og Romalt Enge Pumpelag undersøgt.
- Århus Kommune ønsker Spørring Kær og Udmarksgrøften undersøgt.
- Silkeborg Kommune ønsker Gudenå Silkeborg-Ans undersøgt.
- Syddjurs Kommune ønsker Termestrup Enge undersøgt.
- Favrskov Kommune ønsker Vissing Enge undersøgt med henvisning til stor synergieffekt og let gennemførlig.

Norddjurs-, Hedensted- og Horsens Kommuner ønsker ikke projekter yderligere undersøgt, og de øvrige 6 kommuner i Gudenåens opland har ikke projekter.

Der forestår to opgaver i forhold til staten frem til 1. juni: Der skal afleveres et skema med foreslåede projekter til gennemførelse, og der skal ansøges om forprojektering.

Det, som vi melder ind til staten den 1. juni, er ikke statisk. Dvs. at projekter, der lægges død i dag, billedlig talt kan få liv i morgen, fordi allerede indmeldte projekter kan vise sig vanskeligt realiserbare.

Opgaven her og nu for de af VOS'en udvalgte projekter bliver at komme tættere på den reelle kvælstoffjernelse, at få afklaret konflikter for realisering som fx beskyttet natur, påvirkning af tekniske anlæg og ikke mindst, om der kan opnås opbakning hos lodsejerkredsen. COWI's prissætning af jorden i de drøftede projekter er baseret på konkrete priser for andre tilsvarende projekter, ikke blot ekspropriationer, men også frivillige handler. Der er behov for at få kvalificeret de skønnede erstatningspriser for jord, herunder indregne eksisterende støtteordninger til såvel landbrugsmæssigt anvendelige som uanvendelige arealer.

Det blev aftalt, at teknikergruppen nu går i maskinrummet med henblik på at udarbejde en prioriteret liste over de udpegede vådensprojekter, hvor der er taget hensyn til forhold som mængde fjernet kvælstof, omkostningseffektivitet og mulighed for realisering. Listen forelægges GK/VOS på næste møde den 25. maj, hvor der tages endelig stilling til, hvilke af projekterne, der indmeldes til staten.

7. Rammer for orientering og inddragelse af interessenter så som lodsejere v/Randers Kommune

Gennemførelse af vådområdeprojekterne er baseret på frivillighed, som forudsætter en bred opbakning fra ejerne af de berørte områder. Jørgen Jørgensen orienterede om processen i Limfjordsområdet som oplæg til en drøftelse af lodsejerinddragelse, idet der blev lagt vægt på at inddrage landbruget på et tidligt tidspunkt. Efter en drøftelse af, om det var mest hensigtsmæssigt at mødes med de relevante landboorganisationer individuelt i den enkelte kommune eller fælles for kommunerne i Randers Fjordoplandet, blev det besluttet at holde et samlet møde mellem politikere i Gudenåkomitéen/VOS og landbrugsorganisationernes politiske formænd meget hurtigt med mulighed for at medbringe teknikere til mødet.

8. Afholdelse af udgifter til COWI for vådområdearbejdet v/Randers Kommune

Nels Markussen orienterede om, at udgiften til COWI's ydelser på ca. 120.000 kr. vil blive fordelt på 5 -7 aktører ud fra en fælles grundydelse tillagt medgået tid på de undersøgte mulige vådområder. Orienteringen blev taget til efterretning.

9. Forelæggelse af reviderede vedtægter for Gudenåkomitéen til endelig vedtagelse v/Silkeborg Kommune

På sidste møde blev oplæg til reviderede vedtægter drøftet, og det blev aftalt, at Silkeborg Kommune indarbejder tilkendegivne bemærkninger og rettelser til nærværende møde. Forslaget til reviderede vedtægter med indarbejdelse af bemærkninger, som er medsendt dagsordenen, blev vedtaget. Vedtægterne er vedhæftet referatet.

10. Drøftelse af CO2-neutral sejlads på Gudenåen v/Hans Okholm

Hans Okholm holdt et oplæg om CO2-neutral sejlads i Gudenåens vandsystem. Visionen er ingen støj og ingen forurening, og midlet er virkemidler som solceller og elmotorer. Initiativet vil kunne bidrage til at styrke oplevelser og turisme. Der blev gjort opmærksom på, at sejladsbekendtgørelsen er under revision i år, men at der kan være mulighed for at indarbejde stillezoner på sø- og evt. også å-strækninger i vandløbsregulativerne. Visionen blev positivt modtaget, og det blev aftalt, at revisionsgruppen skal forfine sejladsvisionen som oplæg til et GK-møde i efteråret.

11. Eventuelt

Hans Okholm orienterede om planer for en stort anlagt jubilæumsbog om Gudenåens kulturhistorie som jubilæumsprojekt på Ferskvandscentret. Der søges om økonomisk støtte til projektet. Punktet genoptages på næste møde, hvor der tages stilling til evt. støtte.

12. Næste møder

Det næste møde i Gudenåkomitéen / VOS afholdes tirsdag 25. maj.

Det vigtigste emne vil være stillingtagen til forslag til vådområdeprojekter, som skal indsendes til Miljøministeriet, Skov- og Naturstyrelsen senest 1. juni. På grund af klimakonferencen på Gl. Skovriddergård samme dag tilstræbes mødet afholdt samme sted med start kl. 8.30.

Vedlagte bilag:

Bilag 1: Deltagere i mødet

Bilag 2: Vedtægter besluttet på mødet